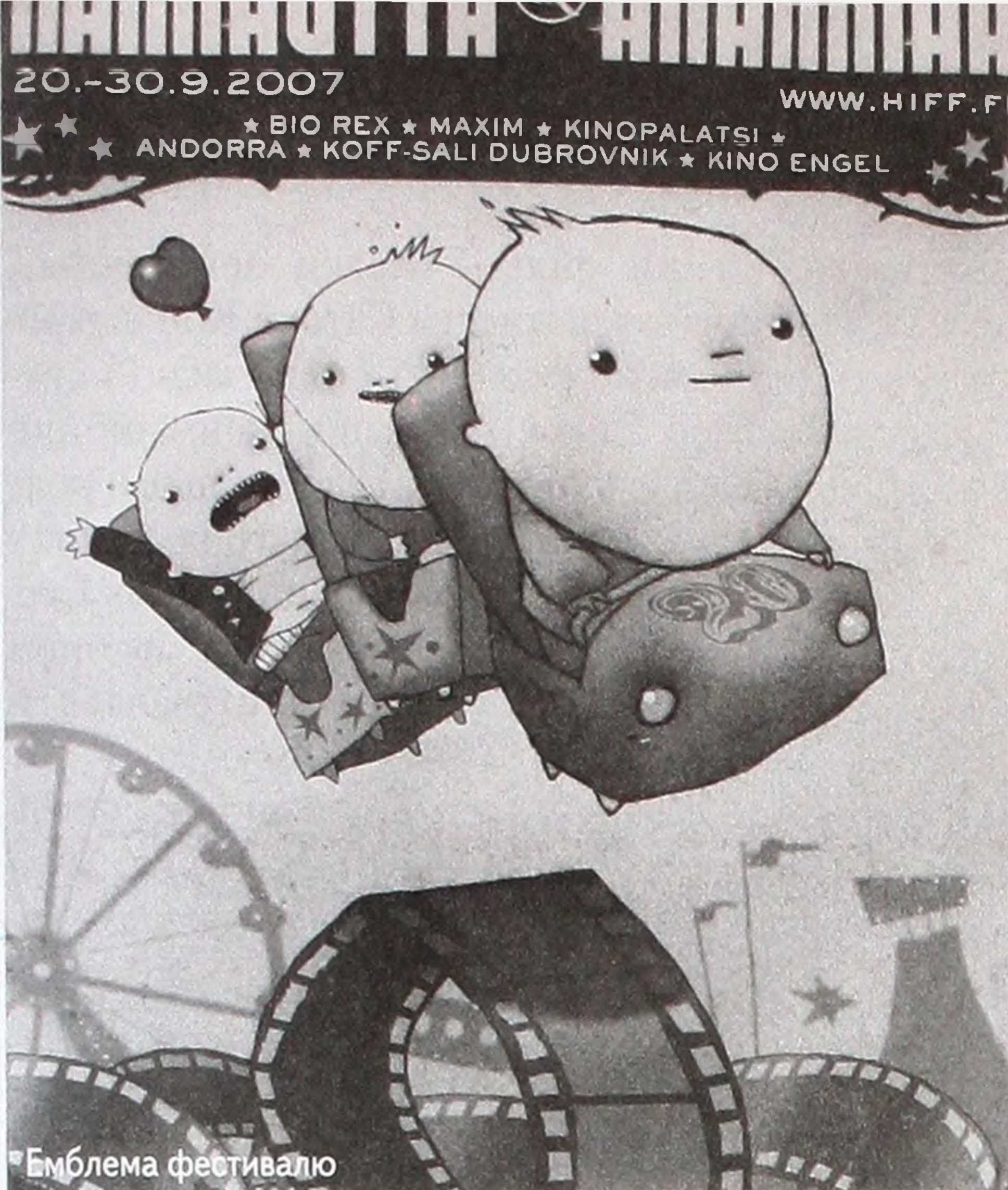

Наталя Мусієнко

Кохання та анархія

Одрі Тоту у фільмі «Просто разом». Режисер Клод Бері. Франція.

Саме так називається Гельсінський міжнародний кінофестиваль (HIFF), що вже удвадцятье відбувся в столиці Фінляндії з 20 по 30 вересня 2007 року.

Закоханих у цьому чарівному місті вистачає. Ви зустрічаєте їх у кав'ярнях, на вулицях, у кінотеатрах і магазинах. І швидко впізнаєте. Бо помилитися неможливо. Проте чого бракує в Гельсінкі – то це анархії. Ввічливо-педантичні фіни не проявляють жодних її ознак навіть у години-пік, акуратні трамвайчики дзеленчать чистими вулицями міста і прибувають на зупинку в зазначений на світловому табло час. Якщо для паркування машини визначено 7,5 хвилини, то це означає саме 7, 5 хвилини. Навіть рекламу на вулицях і в метрополітені розміщено рівномірно і некрикливо. Чимало соціальної реклами спрямовано проти алкоголізму. Не додав анархії і страйк фінських продюсерів, який відбувався одночасно з фестивалем. Невдоволення фінів політикою нового міністра культури країни і розподілом фінансування на кіно залишилося за лаштунками. Адже фестиваль підтримує і просуває фінське кіно, особливо молоде.

Асоціація фінських режисерів та Організація фінських продюсерів вручили нагороду «Режисер року» фінському режисерові Алексі Салменперд за фільм «Чоловіча робота» (стрічка візьме участь у змаганнях за Оскар). Нагороду «Продюсер року» розділили Петрі Йокіранта та Тєро Каукомаа – продюсери «Чоловічої роботи» та «Воїна Півночі», міжнародного кінопроекту, що поєднав елементи фінської та китайської міфології і мав прокатний успіх.

Гельсінський МКФ «Кохання та анархія» відбувається щорічно з 1987 року. Сама його назва відсилає нас до стрічки Ліни Вертмюллер «Фільм про кохання та анархію» (1973). Це, безперечно, одна з кращих стрічок відомої італійської режисерки, трагікомедія, сповнена ліризму та гірко-го сарказму. Відданий революційним ідеям головний герой виконує заповіт смертельно пораненого анархіста: убити Муссоліні. Та, переховуючись від поліції у будинку розпусти, закохується в повію, і його життя набуває іншого сенсу. В головній ролі знявся Джанкарло Джанніні, що отримав за цю роль приз МКФ у Каннах. Цей фільм було

показано в день відкриття фесту в кінотеатрі «Оріон» Фінського кіноархіву. Інші картини режисерки глядачі також могли подивитися протягом фестивалю.

Гельсінський МКФ не має конкурсу – він підтримує авторське кіно, інновації, контрверсійні фільми, відкриває таланти, тут можна подивитися найкращі роботи молодого європейського кіно, сучасне кіно Азії, документальні та анімаційні фільми, кіно гейське та лесбійське. XX фестиваль відвідало 45000 глядачів, а фестивальні перегляди відбувалися щоденно в 11 залах семи кінотеатрів столиці.

Сьогодні фахова критика стверджує певну вичерпаність постмодерну та появу нових вимірів у сучасному кіно, а отже, появу нової хвилі, ознакою якої став кілька років тому каннський успіх бельгійських кінематографістів – братів Дарденнів. Можна погодитися з думкою, що це якісь протуберанці, котрі спалахують то в одному місці кінематографічної мапи, то в другому. Берлінський МКФ відкрив світові новий китайський кінематограф, у Монреалі спалахнула зірка кіно Ірану. І от зовсім неочікуваним стає злет румунського кіно, де приходить молоде покоління митців. Наші сінефіли пам'ятають успіх фільму Корнеліу Порумбою, який отримав Гран-прі МКФ «Молодість». Близькими для нашого глядача є і картини молодого режисера Крістіана Немеску, який трагічно загинув минулого року. Його фільми «Марілене із П-7» та «Каліфорнійська мрія» отримали призи Молодості у 2006 і 2007 роках. На хвилі піднесення та світової оцінки румунського кіно вже не дивує золото Канн-2007 для картини Крістіана Мунджу «4 місяці, 3 тижні та 2 дні». Цю роботу з ентузіазмом прийняли в Гельсінкі. Можна сказати, що це історія про антилюбов. Про те, як звичний у нашому жорстокому суспільстві жест – припинення вагітності сприймається як невідвротна катастрофа. Страшною є емоційна глухота юної Габіти, яка, відлежавшись після операції, спокійно спускається до ресторану вечеряти. На тлі знаків побуту і виростає метафора катастрофи. У Гельсінкі фільм представили

в напівофіційній (основній) програмі, а виконавець головної чоловічої ролі – Влад Іванов – його представляв. У цій програмі демонстрували також фільми «Чорна книга» Пола Верховена, «Дихання» Кім Кі Дука, «Містер Самотність» Хармоні Корін та інші.

Фестиваль є принципово некомерційним, він декларує протест проти великобюджетної маркетингової машини, отже, я з цікавістю спостерігала успіх фільмів Боллівуду. Адже на показ «Дон. Погоня. Усе починається знову» – римейк культової індійської стрічки «Дон» 1978 року Шандра Баро не потрапила – кінозал був переповнений. Сьогоднішній Дон – очільник малазійської наркомафії, якого марно переслідує індійська поліція.

Приклад перетікання авторського кінематографа в жанровий являє собою остання робота «Вада на експорт (Східні обіцянки)» канадійця Девіда Кроненберга. Він продовжує пошуки, що відбувалися у фільмі «Історія насильства». Для співпраці він знову запросив Віго Мортенсена, надзвичайно популярного після ролі у «Володарі перснів». У фільмі «Вада на експорт» актор грає російського мафіозі Ніколая. Та зустріч з молодого акушеркою Ганною (Наомі Воттс) змінює течію його життя. Перед Різдвом на її руках під час пологів помирає самотня дівчина, яка залишає немовля та свій щоденник... Ще одного персонажа грає Венсан Кассель, виступаючи у ролі мафіозі, алкоголіка та гомосексуаліста, теж російського. Режисер досліджує життя російської мафії у Лондоні.

Кінематограф Півночі Європи був представлений перш за все блискучою психологічною комедією Ларса фон Трієра «Найголовніший бос». Відомий данський режисер виступив у незвичному для нього комедійному амплуа. Фон Трієр любить американське кіно 40-х -50-х років, фільми з Кетрін Хепберн, тож, за його словами, намагався створити щось на кшталт цього, хоча й дослідити таку спадкоємність у фільмі досить складно. Маленька ІТ компанія перебуває у напрузі – її вирішено продати, доля співробітників зависла, бо ніхто не знає, чи захочуть їх залишити на роботі нові ісландські господарі. Напруга посилюється ісландським фактором, адже Ісландія була колонією Данії протягом 400 років, а отже, це минуле, безумовно присутнє в їхніх сьогоднішніх стосунках. У компанії ніхто не знає реального власника, який наразі вирішує їхню долю. Цей загадковий «найголовніший бос» керує компанією імейлами з-за океану через свого головного менеджера. Насправді, цей менеджер і є власником, а щоб оголосити продаж і не завдати собі моральної шкоди, він наймає актора для виконання ролі найголовнішого боса і здійснення операції продажу. Цікаво, що в ролі ісландського покупця данський режисер знімає свого ісландського колегу, відомого режисера Фредеріка Тора Фрідріксона.

Ісландія, в свою чергу, представила в Гельсінкі фільм Рагнара Брагасона «Діти», який став першим ісландським номінантом на Оскар, та сіквел названої стрічки – «Батьки». Для виступу на урочистому закритті і показу фільму про себе ж з Ісландії прибув популярний гурт Sigur Rys, який перетворив гала на свою честь на справжній геппенінг. Ця подія відбулася після всесвітньої прем'єри стрічки у Рейк'явіку. На закритті з успіхом демонстрували каннського номінанта – фільм шведського режисера Роя Андерсена «Du Levande», що приєднався до перегонів за Оскар.

Заслугує на увагу і анімаційна складова NIFF. Горю Міяза-

ки представив дебютний фільм «Казки землі-моря». Японська картина «Paprika» режисера Сатоші Кон відкриває світ снів та уявлень, який може бути одночасно і приtulком, і загрозою. Було також показано і анімаційний французький фільм «Персеполис», який здобув цього року спеціальний приз журі в Канні. Це екранізація коміксу про біженку з Ірану, що закликає до звільнення жінок Сходу, зроблена режисером Вінсетом Парано та автором коміксу Маржан Сатрапі. Картина презентувалася в напівофіційній (основній) програмі фестивалю.

Французьким дотиком названо цьогорічну добірку французьких фільмів: «Два дні в Парижі» режисерки Жулі Дельпі – вічна, невичерпна іронічна тема пригод американців у Франції з дотепними жартами і жанровими сценами, «Не кажи цього нікому» Гійома Кане, «Свідок» Андре Тешені, а також «Дні слави» Рашида Бушареба. Остання стрічка є спільним виробництвом Франції, Марокко, Алжиру та Бельгії, у ній йдеться про трагічні маловідомі сторінки Другої світової війни, точніше – про участь у ній вояків з африканських колоній Франції. У фільмі знялися відомі французькі актори магрибського походження: Самі Буажіла, Самі Насері, Джамель Дебуш та Рошой Зем. Робота над сценарієм картини тривала два з половиною роки. Було зроблено 25 його версій, аж поки автори не зосередилися на людських долях. Розповідь про важкі воєнні дороги, чоловічу дружбу, пристрасне кохання, несправедливість і боротьбу проти неї в контексті Другої світової війни порушує гостру проблему долі емігрантів, допомагає зрозуміти історичні витоки сучасних соціальних конфліктів у Європі. У рамках «Французького дотику» було показано також франко-грузинську картину Гелі Баблуані «13», нагороджену на Каннському фестивалі Великим призом журі (вона викликала загальний інтерес на минулорічній «Молодості»). Те що кохання та анархія не обмежуються віковими категоріями, на фестивалі довела стрічка метра французького кіно Клода Бері «Просто разом». У ній дебютувала як сценарист талановита французька письменниця Анна Гавальда, написавши сценарій за власною книгою, яка вийшла у Франції 2005 року. Головну жіночу роль виконала Одрі Тоту.

Незалежний американський кінематограф презентувала низка фільмів від півночі до півдня США, серед яких особливої уваги варта стрічка Білі Корбена «Кокаїнові ковбої» – про народження імперії наркотиків у Маямі, а також картина каннського номінанта Ричарда Лінклейтера «Нація фастфуду» за бестселером американського журналіста Еріка Шльосера, який і є автором сценарію. Головний герой фільму: американська швидка їжа. Навколо неї людські долі: мексиканські нелегальні робітники на фабриках фастфуду, які втрачають здоров'я і гідність, та американські студенти, які звільняють вночі корів, щоб ті не потрапили на фабрики, самі ж звільняються з роботи. Фастфудівського менеджера, який запевняє, що фастфуд є нездоланим, грає Брюс Вілліс. Після перегляду картини жахає навіть думка про установи швидкого харчування...

Протягом 20-ти років плідної роботи Гельсінський міжнародний кінофестиваль «Кохання та анархія» відкрив фінам кіно Японії, Кореї, Китаю, Латинської Америки, а у планах – ознайомлення глядачів з турецьким, єгипетським, аргентинським та філіппінським кінематографом. І взагалі – просто хорошим кіно, яке варто дивитися.

Гельсінкі, вересень 2007 року